
Stačí kousek odvahy a ostatní vám pomohou, říká neslyšící studentka UK

Stačí kousek odvahy a ostatní vám pomohou, říká neslyšící studentka UK

Kateřina Holubová pracuje jako ergoterapeutka s pacienty po prodělaném poškození mozku, sama přitom od narození neslyší. Drží se však hesla, že vyřešit se dá všechno a že každý má právo jít si za svým snem. V současnosti studuje na Filozofické fakultě jednooborovou psychologii a češtinu v komunikaci neslyšících a předává své zkušenosti ostatním neslyšícím studentům na Univerzitě Karlově.

Jak jste se dostala k ergoterapii?

Vystudovala jsem přírodovědné gymnázium, hodně jsem se dříve věnovala neurobiochemii a bavila mě i patologie a neurologie. Ale už tehdy jsem věděla, že mě práce v laboratoři vůbec nebaví. Nejdřív jsem proto chtěla jít na všeobecné lékařství, nakonec jsem se ale rozhodla jinak, chtěla jsem trávit s pacienty více času.

Jak vlastně práce ergoterapeuta vypadá?

Mým úkolem je vést tu rehabilitaci tak, aby byl pacient pak schopen to všechno použít i v běžném životě. Například když pacient před úrazem každý pátek dělal velký nákup a řekne mi, že to teď dělá jeho žena, ale že by to rád opět dělal, přemýšlím, jak začlenit do rehabilitace takové prvky, aby se k tomu mohl nějak vrátit. S psychologem pacient trénuje chvíli paměť a kategorizaci třeba metodou papír a tužka nebo na počítači, fyzioterapeut například chůzi, stabilitu a natažení končetiny, já jako ergoterapeut toto všechno s ním dělám už v konkrétních činnostech. Vytvářím často modelové situace, nejdříve trénujeme jen část aktivity, třeba jen úchop, potom například nakupujeme přímo v nemocnici

v simulovaném obchodě nebo ve virtuálním prostředí, a nakonec jdeme do skutečného supermarketu. Pacient si má za úkol zapamatovat nákupní seznam, a ještě v praxi trénuje kategorizaci – že housky nejsou v části, kde jsou vejčička. Rehabilituje tím i spoustu dalších věcí: komunikaci, chůzi, natažení končetiny, úchop, vyzkouší si kompenzace a tak dále. Takto je to i u všech činností, které byly součástí pacientova života, od těch základních, jako je třeba jezení, až po ty profesní.

To se o svých pacientech musíte hodně dozvědět.

To mě právě nejvíc baví. Zjistit, kdo je ten pacient, co dělal, jakou měl profesi, k čemu by se chtěl vrátit, co nového by případně chtěl dělat, co sám považuje za důležité a smysluplné atd. a pak společně vymýšlet, jak rehabilitaci udělat tak, aby se co nejvíc přiblížila jeho běžnému životu. Mí pacienti jsou totiž programátoři, chemici nebo zahradníci a mají mnoho různých zájmů a aktivit. Já se tam vlastně setkávám se všemi obory, které mě baví. Je to velmi pestré.

Jak se s pacienty dorozumíváte?

S pacienty mluvím mluvenou češtinou, asi to trochu bude znít, jako kdybych měla angínu, nevím, ale je mi normálně rozumět. Nebo aspoň se všichni tak tváří. V kuse zvládám mluvit tak tři až pět minut, pak musí přijít alespoň půlminutová pauza. Při tomto typu terapie to není problém, protože je formou rozhovoru a pak se tam něco dělá. Co se týče porozumění, tak tam odezírám a na stole mám tablet s automatickým přepisem, pro kontrolu.

Vy jste měla oba rodiče neslyšící. Jak těžké bylo naučit se odezírat?

Na odezírání buď máte talent, nebo bohužel ne. Platí to i u slyšících lidí. Já mám to štěstí, že talent nejspíš mám. Taky je výhodou, že neslyším od narození, takže by se dalo říct, že v tom mám sedmadvacetiletou praxi.

Vidím, že to berete s humorem.

No, někdy si musím dávat pozor, aby toho černého humoru zase nebylo moc. Ale zpátky k vaší otázce. Díky neslyšícím rodičům jsem si nejdřív osvojila český znakový jazyk, to je můj mateřský jazyk, nějaké pohyby úst jsem tedy přirozeně registrovala už od lidí kolem mě. K odezírání je však potřeba, aby člověk uměl jazyk, který odezírá. Takže pořádně jsem se odezírat naučila až ve škole, když se na mě mluvilo českým jazykem a já se česky učila. Ale stále to není a vlastně ani nikdy nemůže být stoprocentní.

Základní školu jste absolvovala ve specializované třídě pro žáky s poruchami sluchu, pokračovala jste ale na běžném gymnáziu. To musel být celkem výrazný rozdíl.

Byl to pro mě hlavně kulturní šok. Byla jsem například zvyklá na osm lidí ve třídě a teď jsem 1. září šla ke katedře vzít si klíče do skříňky a najednou dav lidí přede mnou v lavicích! Hlavou mi prolétla scéna z jednoho dokumentu, jak někdo promlouvá z balkonu a před ním ten obrovský dav.

Jak probíhala integrace?

Před těmi jedenácti lety ještě moc nevěděli, co se mnou, a já zase nevěděla, co s nimi, a hlavně co se sebou. Udělala jsem mnoho chyb, neuměla jsem ani říct, co vlastně potřebuji, musela jsem projít nejdřív cestou sebepoznání. Ale po nějaké době to bylo už lepší. Měla jsem také prima třídního, dalo se s ním na všem domluvit. I spolužáci byli fajn. Učila jsem se spíše z učebnic, knih.

Jak jste zvládala nároky na studium?

Musela jsem se hlavně naučit, jak se učit. Netvrdím, že to dneska už umím, ale tam jsem teprve začínala. Abych nějak došla k maturitě a splnila všechny požadavky, musela jsem se nejdřív informace naučit formulovat v češtině, pracovat s nimi. Až potom, když byla chvíle, učila jsem se to pro mě důležité pochopit a uložit si to do hlavy v českém znakovém jazyce, abych z toho něco měla do budoucna. To jsem pak většinou dělala v létě o prázdninách.

Na vysoké škole už jste měla nějaké neslyšící spolužáky nebo jste si i tam musela přijít na všechno sama?

Neměla, nebo jsem o nich nevěděla. Ale měla jsem už k dispozici služby pro neslyšící a nedoslýchavé studenty, to byla velká změna k lepšímu. Univerzita Karlova poskytuje například simultánní přepis, tlumočení, zápis, speciální výuku cizích jazyků atd. Na střední škole jsem většinu času trávila hledáním cest, jak překonat bariéry, abych mohla dojít k maturitě, splnit požadavky apod. Díky službám na vysoké škole mám najednou víc času přemýšlet o různých tématech, o tom, co se na hodině říká, protože už nespotřebuji všechnu kapacitu pouze na to, abych vyluštila, co říkají hovořící ústa. Mohu se věnovat i jiným činnostem mimo školu, například si zajít na přednášku někde jinde, protože už doma nemusím

třeba po zbytek dne z učebnic dohledávat věci, které mi unikly. Dnes už jsem ale v kontaktu s mladšími studenty, kteří začali studovat na lékařských a jiných fakultách později. Pokud chtějí, snažím se alespoň svoje zkušenosti předat dále.

Existuje na univerzitě nějaký spolek studentů s podobným postižením?

V zahraničí už spolky či jiné organizace existují, u nás je to zatím spíš na neformální bázi. Nedávno v Holandsku proběhlo druhé mezinárodní setkání neslyšících studentů vysokých škol a vědců z přírodovědných a technických oborů. To první se dokonce konalo u nás v Praze, to byla akce, která vzešla od jedné naší studentky ve spolupráci s dalšími a byla mezinárodní. Jinak se setkání studentů z České republiky u nás nepořádají, což je podle mě škoda, protože ta výměna zkušeností, a i jen obyčejná setkání s někým, kdo to má podobně, bývají opravdu přínosná. Iniciativa ale musí vzejít hlavně od nás studentů. Přemýšlíme o tom, zatím se připravuje vytvoření webových stránek, kde by mimo jiné byly kontakty, tipy na vychytávky, třeba recenze fonendoskopů pro neslyšící atd.

Co byste vzkázala lidem s vadami sluchu, kteří váhají, jestli studium na vysoké škole zvládnou?

Aby šli studovat. A vybrali si jakýkoli obor, který je bude nejméně bavit. Myslím, že nic není neřešitelné, že se téměř všechno ve škole a potom i v práci dá nějak udělat. Danou pracovní pozici vždycky člověk může dělat trochu jinak nebo u některých částí může dělat trochu něco jiného. Na univerzitě jsou vyškolení pracovníci nebo i studenti s podobnou zkušeností, kteří mohou pomoci ty jiné cestičky objevit. Podle mě je jen důležité mít tu motivaci, znát svoje limity i přednosti a komunikovat, nebát se říct, co potřebuji, což, pravda, někdy zrovna nemusí být úplně jednoduché. Někdy je k tomu potřeba čas, ale myslím, že ten kousek odvahy nakonec stojí za to najít, protože je dneska opravdu spousta možností, jen některé nejsou vidět na první pohled.

Vystudovala jste obor ergoterapie na 1. lékařské fakultě, teď se věnujete lingvistice a psychologii. Kterému z nich se chcete v budoucnu věnovat?

Já bych určitě chtěla zůstat u ergoterapie. Pracuji s pacienty po získaném poškození mozku, to je moje srdeční záležitost. Vždycky se směju těm svým představám, které jsem měla před osmi lety, že nebude možná komunikace. Dnes už vím, že všechno lze nějak řešit, předcházela tomu ale dlouhá cesta. Pomáhám si umístěním zrcadel, světelnou signalizací, používám vibrační náramky, tablet a podobně. Škola je právě skvělá v tom, že si student může už rovnou na praxi vyzkoušet, které vychytávky mu vyhovují. Není to vlastně jen o diplomu, je to hlavně příprava na budoucí profesi. Na psychologii jsem pak šla, protože se v práci víc zaměřuji na neuropsychologickou rehabilitaci, tedy na funkce jako paměť, řeč, pozornost, vnímání atd. a také na nízkou motivaci k rehabilitaci, životu po úraze, onemocnění. A na tom třetím oboru se dozvídám mimo jiné i hodně o lingvistice a ta se dá s ergoterapií také propojit. Zajímá mě třeba neurolingvistika znakových jazyků. Čerpám z ní třeba u neslyšících pacientů, hovořících českým znakovým jazykem, kteří mají poškozené řečové centrum.

POMOC PRO STUDENTY SE SPECIÁLNÍMI POTŘEBAMI

- Potřebujete pomoc, nebo znáte jiného studenta se speciálními potřebami?

? UK Point nabízí podpůrné služby studentům se zrakovým postižením, se sluchovým postižením, s pohybovým postižením, se specifickými poruchami učení, s chronickým onemocněním nebo oslabením, s psychickými poruchami, s narušenou komunikační schopností a s kombinovaným postižením.

? Více informací najde na webových stránkách [Centrum Carolina](#) nebo kontaktujte přímo pracovníky UK Pointu: centrumcarolina@cuni.cz .